

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Біологічний факультет
Кафедра здоров'я людини та цивільної безпеки

Силабус курсу
"Цивільний захист та охорона праці в галузі"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 2; годин - 60; залікових модулів - 1; змістовних модулів - 2
Семестр, Рік	III / 2
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Гвоздій Світлана Петрівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки
Контактний телефон	0482631381
Е-mail:	spgvozdiy77@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра здоров'я людини та цивільної безпеки
Консультації	очні консультації: четвер 14.00-15.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

е-mail: spgvozdiy77@onu.edu.ua

телефон: 0482631381

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини у процесі праці; та управління безпекою людини в умовах надзвичайних ситуацій (НС), методи і способи захисту населення у НС.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу «Цивільний захист та охорона праці в галузі» викладається після засвоєння студентами наступних дисциплін: «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці».

Мета навчальної дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі» як освітнього компоненту циклу загальної підготовки є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ) та охорони праці в галузі (ОПГ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу. Вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень вітчизняної науки, освіти та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання дисципліни: Завданням модулю «Цивільний захист» передбачено засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей

їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту працівників, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій (НС), локалізації та ліквідації їхніх наслідків. Освоївши модуль дисципліни «Цивільний захист» магістри у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ.

Вивчення модуля «Охорона праці в галузі» передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Очікувані результати.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти набувають компетенцій щодо:

- знання методів та інструментарію моніторингу надзвичайних ситуацій, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків; здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень;

- забезпечення гарантій збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій; до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Здобувач повинен:

знати:

- характеристику осередків ураження, які виникають у надзвичайних умовах мирного і воєнного часу;

- способи і засоби захисту населення від вражаючих факторів, аварій, катастроф, наслідків стихійних лих і сучасної зброї масового ураження;

- порядок дій сил ЦЗ і населення в умовах надзвичайних обставин;

- призначення і порядок роботи з приладами радіаційної і хімічної розвідки, дозиметричного контролю;

- методику прогнозування можливої радіаційної, хімічної, (бактеріологічної) біологічної обстановки;

- основи організації і здійснення заходів щодо надання допомоги потерпілим і життєзабезпечення населення при виникненні НС;

- законодавство про охорону праці в галузі;

- загальні закони та підзаконні нормативні акти;

- права, обов'язки та відповідальність працівника і керівника підприємства або закладу невиробничої сфери;

- державні нормативні акти про охорону праці (НПАОП), міжгалузеві та галузеві.

Систему стандартів праці – державні стандарти України (ДСТУ). Міждержавні стандарти безпеки праці, міжгалузеві, міжгалузеві та галузеві нормативні акти.

Вміти:

- практично здійснювати заходи захисту населення від наслідків аварій, катастроф, наслідків стихійних лих і сучасної зброї масового ураження;

- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну обстановку;
- керувати підготовкою формувань і проведенням рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єкті господарчої діяльності відповідно до майбутньої спеціальності;
- використовувати знання законів про охорону праці при організації безпечної та здорової роботи, навчально-виховного процесу згідно свого фахового спрямування;
- користуватися гарантіями прав громадян на охорону праці: встановлення робочого часу і часу відпочинку, охорони праці жінок і молоді, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці, відшкодування шкоди потерпілим;
- встановлювати контроль та нагляд за станом охорони праці;
- організувати навчання з питань охорони праці;
- організувати розслідування нещасного випадку на робочому місці;
- організувати атестацію робочих місць за умовами праці.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних занять (8 год.), організації самостійної роботи студентів (44 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни передбачаються: лекції з використанням наочних матеріалів, посібників, мультимедійних технологій та використанням інтерактивних, інноваційних методів навчання; практичні заняття за тренінговими технологіями; робота з основною та додатковою літературою, періодичними виданнями; робота в інтернеті та із дистанційними технологіями; розв'язання ситуаційних задач; ділові (рольові) ігри тощо.

Перелік тем

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «Цивільний захист»

Тема 1. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС

Тема 2. Планування з питань цивільного захисту. Методика підготовки і проведення занять, розробка плану-конспекту для проведення занять з ЦЗ.

Тема 3. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Тема 4. Захисні споруди ЦЗ. Засоби індивідуального захисту. Захист населення в надзвичайних ситуаціях. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.

Тема 5. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту. Концепція організації надання медичної допомоги населенню за умов НС.

Тема 6. Основи організації проведення заходів щодо надання допомоги потерпілим та життєзабезпечення населення в НС, Функції у сфері цивільного захисту

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «Охорона праці в галузі»

Тема 7. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці. Навчання фахівців з охорони праці.

Тема 8. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Тема 9. Система управління охороною праці в організації.

Тема 10. Спеціальні розділи охорони праці в галузі знань «242 ТУРИЗМ». Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників.

Тема 11. Атестація робочих місць за умовами праці. Навчання з питань охорони праці в установах галузі освіти та організаціях невиробничої сфери.

Тема 12. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Тема 13. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Тема 14. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві. Пенсійне законодавство.

Рекомендована література

1. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісєєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. – 223 с.

2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. – 384 с.

3. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004 р., – 136 с.

5. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна оборона. – Миколаїв: УДМТУ, 2002. – 155 с.

6 Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.

7. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286 с.

8. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., – К.: АМУ, 2008, – 250 с.

9. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред. проф. М.О. Біляковича. – К.: Арістей, 2007. – 386 с.

10. Самкнулов В.І. Цивільна оборона. Навч. посібник. Одеса: Юридична література, Одеська національна юридична академія, 2004, – 120 с.

11. Миценко І.М., Мезенцева О.М. Цивільна оборона. - Чернівці: Книги ХХІ, 2004. – 404 с.

12. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 439 с.

13. Яремко З.М. Охорона праці: навч. посібн. за ред. проф. З.М. Яремка / Яремко З.М., Тимошук С. В., Третяк О.І., Ковтун Р.М.. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 345 с.

14. Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.

15. Протоєрейський О.С, Запорожець О.І. Охорона праці в галузі: навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.

16. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

17. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.
18. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

Методичне забезпечення з боку кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки

1. Гвозд'ї С.П., Поліщук Л.М. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Частина І. Основи організації проведення заходів щодо надання допомоги потерпілим та життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Видавництво ОНУ, Одеса, 2013. – 32 с.
2. Еннан А.А., Сахаров О.В., Абрамова Н.М., Гвозд'ї С.П. Методичні рекомендації «Методи та засоби захисту цивільного населення в умовах надзвичайних ситуацій» до практичних занять та самостійної роботи з дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. – Одеса: Б.В., 2012.
3. Тестові завдання для модульного та підсумкового контролю з дисципліни «Цивільна оборона». Методичні рекомендації до індивідуальної та самостійної роботи студентів усіх спеціальностей та форм навчання. Іванова І.В., Багаєва О.С., Бурденюк О.І., Гвозд'ї С.П., Козикін А.Г., Майданюк Є.С. – Одеса «Астропринт», 2006 – 34 с.
4. Гвозд'ї С. П. Домедична допомога у надзвичайних ситуаціях: поранення, переломи, вивихи: Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисциплін «Медико-санітарна підготовка», «Основи медичних знань», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / С. П. Гвозд'ї, Л. М. Поліщук. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 48 с.
5. Гвозд'ї С. П. Збірник ситуаційних завдань з охорони праці: Практикум для студентів гуманітарних і природничих спеціальностей закладів вищої освіти України / С. П. Гвозд'ї, Г. І. Стенпковська. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 180 с.
6. Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів по темі: «Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». – Одеса: «Астропринт», 2004, – 24 с.
7. Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей та форм навчання з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі». «Психофізіологічні вимоги до умов праці». – Одеса. – 2006.
8. Тестові завдання для модульного та підсумкового контролю знань з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. Методичні рекомендації. / Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І. – Одеса, 2007. – 31 с.
9. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі». / Іванова І.В., Неізнаний М.О., Стенпковська Г.І., Гвозд'ї С.П. – У 2-х частинах. – Частина 1. Трудові правовідносини. Зразки документів. – Одеса, 2010. – 40 с.
10. Гвозд'ї С.П. Методичні вказівки до виконання розділу «Охорона праці» в дипломних проектах і роботах (для студентів усіх спеціальностей Одеського національного

університету імені І.І. Мечникова) – Одеса: Видавництво Одеської національний університет, 2011. – 16 с.

11. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисциплін «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі» / Гвозд'ї С.П., Стенпковська Г.І., Шапкіна Т.І., Глінська Л.Я. – У 2-х частинах. – Частина 2. Розслідування нещасних випадків. – Одеса: Видавництво Одеської національний університет, 2011. – 32 с.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять та активна участь в аудиторній роботі є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке можуть нараховуватися бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль №1 «Цивільний захист»						Змістовий модуль №2 «Охорона праці в галузі»									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
20						30								50	100

Поточне тестування студентів здійснюється оцінюванням практичних навичок; оцінюванням виконання самостійної роботи студентів. Підсумкова оцінка отримується студентом за результатами всіх видів контролю та підсумкового тестування.

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит. Іспит складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання завдань, за які отримано незадовільну оцінку.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, презентацій, есе, конспектів. Самостійна робота студентів під час вивчення даного навчального курсу включає теоретичну підготовку з окремих тем курсу, що вивчаються в порядку самостійної роботи, а також підготовку до практичних занять з тем, що вказані вище. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.